

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 kpk
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 17 kwietnia 2014 r.,
sprawy **A. W.**
skazanego z art. 208 k.k., art. 178a § 1 k.k.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 23 września 2013 r.,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w S. z dnia 18 marca 2013 r.,

p o s t a n o w i ł

- I. oddalić kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną;**
- II. obciążyć skazanego A. W. kosztami sądowymi za postępowanie kasacyjne.**

UZASADNIENIE

Prokuratura Rejonowa oskarżyła A. W.:

- w pkt I aktu oskarżenia o to, że w dniach 12-13 grudnia 2011 roku w miejscowości B., bezprawnie pozbawił wolności małoletnią M. P. lat 14, w ten sposób, że wbrew jej woli przetrzymywał ją przez 25 godzin w samochodzie osobowym Mitsubishi o numerach rejestracyjnych [...] – a więc o czyn z art. 189 § 1 k.k.;
- w pkt II aktu oskarżenia o to, że w dniach 12-13 grudnia 2011 roku w okolicach B., w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, kilkakrotnie doprowadził małoletnią M. P. lat 14, do poddania się innej czynności seksualnej,

polegającej na dotykaniu jej miejsc intymnych - a więc o czyn z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;

- w pkt III aktu oskarżenia o to, że w dniach 12-13 grudnia 2011 roku okolicach B., rozpijał małoletnią M. P. lat 14 w ten sposób, że nakłaniał oraz zmuszał wymienioną, ściskając ją za twarz do spożywania alkoholu - a więc o czyn z art. 208 k.k. i art. 191 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

- w pkt IV aktu oskarżenia o to, że w dniach 12-13 grudnia 2011 roku w okolicach B., kierował samochodem osobowym marki Mitsubishi o numerach rejestracyjnych [...] w ruchu lądowym, znajdując się w stanie nietrzeźwości - a więc o czyn z art. 178a § 1 k.k.

Sąd Rejonowy, wyrokiem z dnia 18 marca 2013 r., rozstrzygnął w tym zakresie w następujący sposób:

- oskarżonego A. W. uniewinnił od czynów zarzuconych w pkt I i II aktu oskarżenia i na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. w tym zakresie kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa;

- w miejsce czynu zarzuconego w punkcie III aktu oskarżenia uznał oskarżonego A. W. za winnego tego, że w dniach 12-13 grudnia 2011 roku w okolicach B., rozpijał małoletnią M. P. w ten sposób, że podawał jej do picia zakupioną przez siebie wódkę w ilości ok. 400 gram, czym wypełnił dyspozycję art. 208 k.k. - i za to na podstawie tego przepisu wymierzył oskarżonemu karę 9 miesięcy pozbawienia wolności;

- oskarżonego A. W. uznał za winnego czynu zarzuconego w punkcie IV aktu oskarżenia, stanowiącego przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. i na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę 9 miesięcy pozbawienia wolności;

- na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce jednostkowych kar pozbawienia wolności wymierzył oskarżonemu łączną karę pozbawienia wolności w rozmiarze 1 roku i 1 miesiąca pozbawienia wolności;

- na podstawie art. 42 § 1 k.k. oraz art. 43 § 1 k.k. orzekł względem oskarżonego A. W. zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 lat;

- na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych, obciążając nimi Skarb Państwa.

Apelacje od tego wyroku wnieśli obrońca oskarżonego i prokurator.

Obrońca A. W., zaskarżając orzeczenie w części, w której doszło do uznania winy oskarżonego w zakresie przestępstw z art. 208 k.k. i art. 178a § 1 k.k., na podstawie art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. zarzucił:

I. Obrazę przepisów postępowania karnego, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 5 § 1 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 2 § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k. i art. 410 k.p.k., art. 366 § 1 k.p.k. i art. 167 k.p.k., poprzez:

1/ dokonanie przez Sąd dowolnej oraz selektywnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, która doprowadziła sąd do wydania wyroku skazującego, wyrażającą się w uwzględnieniu wyłącznie okoliczności niekorzystnych dla oskarżonego, podczas, gdy właściwa ocena dowodów przeprowadzona z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, prowadzić musi do uniewinnienia oskarżonego – a zatem doszło do naruszenia art. 7 k.p.k. i art. 4 k.p.k.,

2/ dokonanie przez Sąd dowolnej oceny:

a) wyjaśnień oskarżonego poprzez odmówienie im wiarygodności, podczas gdy oskarżony opisał przebieg zdarzeń w sposób szczegółowy, logiczny oraz korelujący z ujawnionym materiałem dowodowym;

b) zeznań pokrzywdzonej zakresie spożywania przez nią alkoholu, poprzez przyznanie im waloru wiarygodności, podczas gdy zeznania te są niespójne i ze sobą sprzeczne oraz nie korelują z obiektywnym materiałem dowodowym w postaci opinii biegłego i badań na zawartość alkoholu;

3/ bezpodstawnej rezygnacji przez Sąd z przeprowadzenia z urzędu czynności dowodowych w celu wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a mianowicie:

a/ zaniechanie przeprowadzenia dowodu z opinii daktyloskopijnej co do plastikowych kubków oraz butelki od szampana dla wyjaśnienia, czy oskarżony oraz pokrzywdzona rzeczywiście z tych przedmiotów korzystali;

b/ zaniechanie przesłuchania w charakterze świadków pracowników sklepu w dwóch miejscowościach na okoliczność faktu sprzedaży oskarżonemu alkoholu i rodzaju tego alkoholu.

4/ bezpodstawne pominięcie przez Sąd dowodu z zeznań świadka J. R., podczas gdy zeznania tego świadka jednoznacznie wskazują, iż oskarżony tego dnia nie kupował alkoholu w sklepie wskazanym przez pokrzywdzoną, a Sąd zeznania pokrzywdzonej w tym zakresie uznał za wiarygodne.

II. Skutkiem powyższych uchybień był błąd w ustaleniach faktycznych będących podstawą orzeczenia, który miał wpływ na treść wyroku i polegał na przyjęciu, że istnieją przesłanki do skazania oskarżonego za czyny z art. 208 k.k. i z art. 178a § 1 k.k. w sytuacji, gdy w świetle prawidłowo ocenionego materiału dowodowego Sąd I instancji powinien uniewinnić oskarżonego.

W konkluzji apelujący obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego A. W. od zarzucanych mu czynów, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Prokurator Prokuratury Rejonowej zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego. Na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. zarzucił wyrokowi naruszenie przepisów procedury karnej, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 7 k.p.k. i art. 185a § 1 k.p.k. Tego naruszenia Sąd dopuścił się poprzez ukształtowanie swego przekonania na podstawie dowodów ocenionych w sposób dowolny, bez uwzględnienia prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, odnośnie oceny treści zeznań małoletniej pokrzywdzonej, która nie ukończyła 15 roku życia i przyjęcia, że są one nacechowane rozbieżnościami, a w związku z tym odmówienia im waloru wiarygodności w zakresie opisu zdarzeń zakwalifikowanych jako przestępstwa z art. 189 § 1 k.k. i art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., co doprowadziło do bezpodstawnego uniewinnienia oskarżonego od tych zarzutów.

W konkluzji prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Po rozpoznaniu wniesionych apelacji Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 23 września 2013 r., utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelacje za oczywiście bezzasadne.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego W., który na zasadzie art. 523 k.p.k. wyrokowi zarzucił:

1/ rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., poprzez nienależyte obsadzenie Sądu orzekającego w przedmiotowej sprawie, a mianowicie Sądu Rejonowego w S., Wydział zamiejskowy w R.;

2/ rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 2 § 2 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., przez bezkrytyczne podzielenie stanowiska sądu *a quo* o winie skazanego mimo, że brak było wystarczających dowodów do przyjęcia, iż popełnił on zarzucane mu czyny;

3/ rażące naruszenie prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 208 k.k. poprzez przyjęcie i ustalenie, że w przedmiotowej sprawie zachowanie skazanego wyczerpało ustawowe znamię art. 208 k.k. w postaci rozpijania małoletniej, podczas gdy doszło do jednorazowego podania alkoholu małoletniej.

W konkluzji obrońca wniósł o uchylenie wyroków Sądów obydwu instancji (choć wprost nie skonkretyzowano tego) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, ewentualnie zmianę wyroku poprzez uniewinnienie skazanego od przypisanych mu przestępstw.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Rozpoznając przedmiotową kasację Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja obrońcy skazanego A. W. okazała się oczywiście bezzasadną i podlegała oddaleniu w trybie z art. 535 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że w przedmiotowym postępowaniu nie wystąpiła podniesiona w kasacji bezwzględna podstawa odwoławcza z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k. Nie można podzielić zarzutu skarżącego, że skoro rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 października 2012 roku zniesiony został Sąd Rejonowy w R. i stał się on Wydziałem zamiejskowym Sądu Rejonowego w S., to doszło do rażącego naruszenia przepisów postępowania poprzez nienależyte obsadzenie składu orzekającego.

Obrońca wywodzi, że uprawnienie do przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe przysługuje wyłącznie Ministrowi Sprawiedliwości, w związku z czym nie może być przekazane innej osobie, w tym sekretarzowi czy podsekretarzowi stanu.

Należy zatem stwierdzić, iż zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego w pełnym składzie z dnia 28 stycznia 2014 r., BSA-4110-4/13 (OSNKW 2014, z. 4, poz. 31), kompetencja Ministra Sprawiedliwości do przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe w wypadku zniesienia sądu wynika wprost z art. 75 § 3 w zw. z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r., - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r., poz. 427 ze zm.) i nie może on być zastąpiony przez sekretarza ani podsekretarza stanu. Należy jednak zwrócić uwagę, że jednocześnie Sąd Najwyższy wskazał, iż wykładnia ta wiąże dopiero od chwili jej podjęcia i nie wywołuje skutków wstecznych. W konsekwencji więc, decyzja o przeniesieniu sędziego na inne miejsce służbowe wydana przed podjęciem uchwały, podpisana przez sekretarza lub podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, jest prawnie skuteczna. A zatem w przedmiotowej sprawie brak jest podstaw do przyjęcia, by wystąpiła bezzwzględna przesłanka odwoławcza z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k., skoro kwestionowane orzeczenie zapadło przed podjęciem wymienionej uchwały.

Odnosząc się do pozostałych zarzutów kasacji, trzeba w pierwszej kolejności stwierdzić, że są one bezzasadne w sposób oczywisty.

Krytycznie należy podnieść, że w przedmiotowej sprawie w rzeczywistości skarga zmierzała do kolejnego zakwestionowania prawidłowości dokonanej przez sąd pierwszej instancji – i zaakceptowanej w pełni w wyniku kontroli apelacyjnej przez sąd odwoławczy – oceny materiału dowodowego oraz ustaleń faktycznych. Zarzuty kasacyjne w znacznym stopniu stanowią powielenie zarzutów apelacyjnych (poza podniesieniem wystąpienia bezzwzględnej przyczyny odwoławczej), podobnie powtórzono część podniesionych na ich uzasadnienie argumentów. W rezultacie autorka kasacji stara się doprowadzić do poddania ocenie przez Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd Rejonowy. Tymczasem postępowanie kasacyjne nie może stanowić powtórzenia postępowania apelacyjnego i nie jest swego rodzaju trzecią instancją odwoławczą, mającą służyć kolejnemu

weryfikowaniu poprawności zapadłych orzeczeń w sądach pierwszej i drugiej instancji. Nie jest bowiem funkcją kontroli kasacyjnej kolejnej, powielającej kontrolę apelacyjną rozpoznawanie zarzutów stawianych pod pozorem kasacji orzeczeniu sądu pierwszej instancji. Z istoty samej kasacji wynika przecież, że w tym postępowaniu niedopuszczalne jest dokonywanie przez Sąd Najwyższy ponownej oceny dowodów, czy też poprawności dokonanych ustaleń faktycznych.

Za oczywiście bezzasadny należy uznać zarzut kasacji, jakoby Sąd odwoławczy bezkrytycznie podzielił stanowisko sądu I instancji o winie skazanego, mimo braku wystarczających dowodów, że popełnił on przypisane mu czyny. Jak trafnie wskazał prokurator w pisemnej odpowiedzi na kasację, Sąd Okręgowy starannie rozpoznał wszystkie zarzuty apelacyjne i dokonał ich rzetelnej, szczegółowej analizy, odnosząc się w wystarczającym stopniu w uzasadnieniu wyroku do wszystkich argumentów podniesionych w apelacji. Wskazał ten Sąd, dlaczego zarzuty i wnioski apelacji uznał za niezasadne i czym się kierował, wydając przedmiotowe orzeczenie. Słusznie też uznał, że Sąd Rejonowy nie wykroczył poza granice swobodnej oceny dowodów, dysponował pełnym materiałem dowodowym, wnikliwie go rozważył, a sprawstwo i sposób działania oskarżonego wykazał za pomocą całości okoliczności ujawnionych na rozprawie głównej. Należy w tym miejscu podkreślić również, że tylko z powodu rzetelnej analizy zebranych dowodów dokonanej przez Sąd I instancji oraz ścisłego przestrzegania zasad *in dubio pro reo* z art. 5 § 2 k.p.k. i swobodnej oceny dowodów z art. 7 k.p.k., doszło do uniewinnienia oskarżonego W. od zarzutu popełnienia dwóch kolejnych przestępstw na szkodę pokrzywdzonej P.

Należy też w pełni zaaprobować stanowisko Sądu odwoławczego, że przeprowadzenie wnioskowanych przez obronę dowodów nie było konieczne, tym bardziej, iż podnoszone tezy dowodowe zostały podczas postępowania przed sądem ustalone ponad wszelką wątpliwość. Dotyczy to zarówno znalezionych na miejscu plastikowych kubków, jak i wymiocin z kurtki pokrzywdzonej.

Trzeba mieć na uwadze fakt, że tak skazany W., jak i pokrzywdzona podali zgodnie, iż pili z zabezpieczonych kubków alkohol. Z kolei odnośnie do śladów na kurtce pokrzywdzonej trzeba przypomnieć, iż słusznie Sąd odwoławczy przyjął, że wymioty pokrzywdzonej były reakcją młodego organizmu na spożyty alkohol, co jest

rzeczą na tyle oczywistą, iż nie ma potrzeby przeprowadzania specjalistycznych opinii na tego rodzaju okoliczności. Natomiast brak obecności alkoholu w tych wymiocinach jest wynikiem procesu utleniania, co bynajmniej nie dowodzi, że pokrzywdzona nie spożywała alkoholu.

Odnosząc się do zarzutu rażącego naruszenia prawa materialnego, a to art. 208 k.k., należy stwierdzić, że błędne jest stanowisko autorki kasacji, jakoby skazany nie zrealizował ustawowego znamienia rozpijania małoletniego w rozumieniu art. 208 k.k. Zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie wyrażany jest pogląd prawny, że również jednorazowe działanie sprawcy może doprowadzić do skutku w postaci rozpijania małoletniego, rozumianego jako niebezpieczeństwo przyzwyczajenia się do alkoholu lub umocnienia się w tego rodzaju skłonności (*por. Kodeks Karny. Część szczególna. Komentarz. Tom I, pod red. A. Wąska i R. Zawłockiego, wyd. 4, Warszawa 2010, s. 1224 – 1228; wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 2007 r., IV KK 472/06, Lex nr 446387*). Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że oskarżony Andrzej Wieteska zrealizował wszystkie ustawowe znamiona przestępstwa z art. 208 k.k., skoro podawał czternastoletniej pokrzywdzonej wysokoprocentowy alkohol w łącznej ilości 400 gram. Podkreślił też Sąd, że oskarżony miał pełną świadomość w zakresie wieku pokrzywdzonej – i wskazał okoliczności o tym świadczące (s. 22 uzasadnienia).

Podobnie chybionym jest stanowisko wyrażone w kasacji, że w sprawie brak dowodów pozwalających na przypisanie skazanemu przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. Podniesione w tym zakresie argumenty są dowolne i pomijają oczywistą wymowę jednoznacznych dowodów. Również w tej części Sąd Rejonowy dokonał nie budzących wątpliwości ustaleń, a wynika z nich, że W. spożył znaczne ilości alkoholu nie tylko krytycznego dnia, ale także pił alkohol przez dwa kolejne dni wcześniej (s. 14 i 23 uzasadnienia). Należy w pełni zaaprobować stanowisko tego Sądu, iż stan nietrzeźwości oskarżonego można wywodzić nie tylko z wyników badania alkomatem, czy badania laboratoryjnego, ale także „z ustalonych w sprawie faktów pobocznych”, jeśli na podstawie innych dowodów, np. zeznań świadków, czy wyjaśnień oskarżonego, można „dokonać pewnych ustaleń, że oskarżony znajdując się w stanie nietrzeźwości prowadził pojazd mechaniczny”. Sąd odwoławczy akceptując w pełni te ustalenia Sądu I instancji podkreślił, że

twierdzenia oskarżonego, jakoby alkohol spożył dopiero po krytycznym zdarzeniu, na wieść, iż jest poszukiwany przez Policję, są niewiarygodne i niezgodne z zasadami doświadczenia życiowego. Przypomniał w tym zakresie wywody opinii toksykologicznej, z której wynika, że stwierdzone u skazanego stężenie alkoholu nie mogło pochodzić wyłącznie ze spożycia go dopiero po przybyciu do domu, lecz A. W. musiał spożyć go także w innych okolicznościach (opinia, k. 305, uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego, s. 12).

Mając na uwadze wszystkie podniesione powyżej okoliczności, Sąd Najwyższy oddalił kasację obrońcy skazanego w trybie art. 535 § 3 k.p.k. jako oczywiście bezzasadną. O kosztach sądowych postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., obciążając nimi skazanego.